

گیاه اسپرس *Onobrychis cornuta* و همزیستی قارچی ریشه آن

سحر خانجانی

دانشجوی مقطع کارشناسی ارشد رشته زیست شناسی سیستماتیک گروه علوم گیاهی دانشکده علوم پایه دانشگاه تربیت مدرس

حسن زارع مایوان و فائزه قناتی

اساتید گروه علوم گیاهی دانشکده علوم پایه دانشگاه تربیت مدرس

چکیده:

گیاه اسپرس به دلیل دارا بودن ریشه عمیق، انبوه و مقاوم عمده بطور در زمین های آهکی و گچی می روید. با توجه به ماهیت فرسایشی بودن بیشتر این نوع خاکها، این گیاه انتخاب خوبی برای جلوگیری از فرسایش خاک، اصلاح اراضی شیبدار و زمین های مرتعی که خاک کم عمق دارند مناسب می باشد. با این وجود، بستر خاک قلیایی بر رویش این گیاه و رقابت آن با سایر گونه های گیاهان تاثیر منفی می گذارد. همزیستی های قارچی میکوریزایی از عوامل موثر در رویشهای گیاه می باشد ولی شناخت ما از این پدیده در گیاه اسپرس بسیار ناچیز است. بنابراین، در این تحقیق بررسی های ساختار برای تعیین نوع و ساختار همزیستی ریشه ای گونه اسپرس کوهی انجام گرفت. گیاه اسپرس کوهی دارای همزیستی اندو میکوریزایی است. جنس غالب تشکیل دهنده همزیستی اسپرس کوهی، گلموس می باشد. نقش گیاه میکوریزایی اسپرس کوهی در پایداری اکوسیستمی و حفاظت از خاک منطقه رویشگاهی کندوان مورد بحث قرار می گیرد.

واژگان کلیدی: اسپرس . قارچ . میکوریزا . هم زیستی

مقدمه:

برنامه های متعدد حفاظت از خاک، برای جلوگیری از فرسایش خاک و نیز جلوگیری از کوبریزایی یا توسعه کوبیر زدایی در ایران انجام شده و در حال انجام است. آنچه که اهمیت بیشتری دارد این است که بتوان ظرفیت موجود جوامع گیاهی، خدمات و عملکرد اکوسیستمی مراتع، به ویژه اکوسیستم های شکننده کوهسری و در نتیجه پایداری اکوسیستمی را حفظ نمود. در این راستا، شناسایی جوامع گیاهی چند ساله که می توانند در حفظ این پایداری نقش مهمی داشته باشند و نیز چگونگی عملکرد اکولوژیکی جوامع گیاهی برای دست یافتن برنامه های حفاظت اکوسیستمی و مدیریت منابع طبیعی و زیست محیطی، بسیار ضروری می نماید. (افراد، 1395)

اسپرس به دلیل داشتن ریشه های اصلی و فرعی و همچنین عمیق و قوی در مقابل خشکی مقاوم بوده و با خاک های عمیق، گچی و محل های گرم سازگاری دارد. همچنین در مناطقی با بارندگی ۳۰۰ میلی متر می توان آن را به صورت دیم کشت کرد. در چنین شرایطی عملکرد علوفه خشک تا ۳۵۰۰ کیلوگرم گزارش شده است (حدادی، 1387). در گزارشی که پیرامون مقاومت اسپرس ارائه شده است، مقاومت اسپرس نسبت به سرما و خشکی از یونجه بیشتر است و در محدوده حرارتی 20+ تا 38+ درجه سانتی گراد قادر به رشد و نمو می باشد. این گیاه در شرایط دیم در مناطقی که دارای بارندگی بین ۲۵۰ تا ۳۰۰ میلی متر باشد به خوبی مستقر شده و مدت ۳ تا ۴ سال می تواند علوفه کافی را تولید نماید. با این وجود، توجه کافی به رویشگاه های